

ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ТА ЕКСПОРТУ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ В УКРАЇНІ

Козлов В.В.

Науковий керівник – д.е.н., проф. Левкіна Р.В.

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка (61050, Харків, Московський проспект, 45, каф. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність), тел. (050)6109477,

E-mail: Kitto050@gmail.com

Соняшник в Україні - це ключова агрокультура для економіки України. Господарська цінність її не поступається таким зернових рослинам, як пшениця і кукурудза. Достатньо довгий час спостерігається тенденція розширення посівних площ олійних культур на аграрних підприємствах, що зумовлено високою прибутковістю.

Порівняно з іншими олійними культурами соняшник дає найбільший вихід олії з одиниці площі. У середньому по країні 750 кг/га. На соняшникову олію припадає 98% загального виробництва олії в Україні. Згідно з інформацією аналітичного департаменту Ukrainian Food Export Board (UFEB), за 11 місяців 2016 року українські виробники експортували сільськогосподарської продукції на суму 13,3 млрд. дол. Виручка від експорту готової харчової продукції з урахуванням рослинної олії склала 42% від загальної суми (5,6 млрд. дол.), а без урахування олії — 16% (2,1 млрд. дол.). Тобто частка олії в експорті склала 26% (з виручкою близько 3,5 млрд. дол. відповідно). Окрім олії, основними статтями українського експорту продовольства залишаються зернові з часткою 41% (5,4 млрд. дол.) та олійні культури з часткою 10% (1,3 млрд. дол.). Експорт олії в ЄС у 2016 маркетинговому році зріс на 8,5%, і ця тенденція, згідно з висновками експертів, буде тривати і надалі (грунтуючись на споживчому попиті і зменшенні посівних площ під культуру в країнах Європи).

Як зазначає Міністерство Аграрної Політики та Продовольства України, за період з 1998 по 2016 рік виробництво насіння соняшнику в Україні зросло в 7-8 разів. Більшість продукції експортується, оскільки внутрішнє споживання становить лише 450-500 млн. тонн та має тенденцію до зростання.

В Україні через високу ціну реалізації соняшник займає до 35% посівних площ, що є достатньо високим показником, який перебільшує всі гранично допустимі межі. Відповідно до науково обґрунтованих норм він не повинен бути більшим за 7% від посівних площ аграрного підприємства, оскільки як культура негативно впливає на екологічний стан та показники якості і родючості земель.

Ситуація у внутрішньому виробництві, що склалася, та кон'юнктура світового ринку соняшникової олії дозволяють аграрним підприємствам, з одного боку, отримати високі надходження грошових коштів від експорту олії на зарубіжні ринки, а з іншого сприяють погіршенню стану земель та зменшенню ефективності виробництва агропродукції на перспективу.